

UDVARHELYI HIRADÓ

UDVARHELYMEGYE FÜGGETLEN POLITIKAI LAPJA.

Az „Udvarhelymegyei Jegyzői-Egylet” hivatalos közlönye.
Előfizetési árak:
egész évre 8 kor. fél évre 4 kor. negyed évre 2 korona.
Egy szám ára 16 fl. — Tanulóknak egész évre 6 korona.

Felolvas szerkesztő: **Becsek Aladár.**

Hirdetések a legolcsóbban számíttatnak. Nyilttér sora
50 fillér. Megjelen hetenként egyszer, 6-8 oldalon vasárnap
A hirdetés és nyilttér díja előre fizetendő.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Becsek D. Fia könyvnyomda

Lehetetlen állapot.

A rendőrség szives figyelmébe

Székelyudvarhely, június 27.

Székelyudvarhely város polgárságára komoly és súlyos aggodalom uebezedik. Az amugy is nehéz életet még súlyosabbá tette az élelmi piac megdrágulása. A drágaság országos, sőt világszerte uralkodó csapás az emberek többségére, de — legalább Magyarországon — sehol sem öltött olyan arányokat, mint Székelyudvarhelyen. Ebben az eldugott kis városban az életszükségleti dolgok ára, az utóbbi 4-5 év alatt megkétszereződött. Élelmi szerek, ruha, tüzelő anyag, lakás aránytalanul többe kerül nálunk (aranylag és abszolút) mint — Budapesten, a kontinens legdrágább nagyvárosában.

Ez a hallatlan drágaság, mely inséggel fenyegeti a „biztos” jövedelmű kis és közép-exisztenciákat, mindnyájunk előtt ismeretes. Nem kell tehát adatok felsorolásával illusztrálni, mindazonáltal nem hallgathatunk el egy pár jellemző tény.

A legelső életszükséglet a lakás, jóval drágább — aránylag — mint Budapesten. Egy XI. és X. osztálybeli kis tisztviselő (és a többi hasonlóképen) nem kap olyan lakást Udvarhelyen a lakáspénzéért, a minőt Budapesten kap. Feltevé, hogy egyáltalában jut részére lakás a stagnáló kis városban, a hol az emberek lesik, mikor üresül a számukra valamelyes lakásnak vezetett fedett helyiség, hol az idő viszontagságai ellen védelmet találnak, vagy találni remélnék, mert a legtöbb székelyudvarhelyi lakásnak olya-

nok az ablakai és ajtói, hogy a szőlnek szabad a szobákon át a járása. Jó kályha, jó takaréktűzhely ritka lakásban van. A legtöbb házbau holmi, kályháknak kinevezett ócskavasak helyettesítik a fűtő-eszközt. Helyreállításról, javításról ne is álmódjék a szegény pártáj, annál kevésbé hozakodjék vele elő; mert szerető felebarátja, a ki azt hiszi, hogy az ő lakása még komiszabb, lesi, mikor üresedik a jobbnak vélt lakás. Nagyon helyén való volt a közigazgatási bizottság folyó havi ülésén történt azon határozat, miszerint a székelyudvarhelyi tisztviselőknek magasabb lakbérosztályba való sorolása végett felrúnak a miniszterekhez. Sajnos, hogy ezzel csak az áltami tisztviselőknön lesz segítve, — ha ugyan lesz, míg a városi polgárság, melyet az általános drágaság mellett a magas adó és még magasabb pótdadó is már-már agyon nyom, — nem.

Ennek a szerencsétlen városnak még ivóvize sincsen. A város belterületén levő salétromos kutvizék, melyek csaknem félmiliméteres kazánkövel vonják be a hüvelyes fözéléket és kövületté változtatják, akkor sem valók emberi gyomorba, ha nincsenek fertőzve. Pedig ritka kutról mondhatjuk ezt ebben a mi disznó-ólas, szemetes, trágyaleves városunkban. Ha tehát az ember önmagát és családját a hastífusz veszedelmének kiténni nem akarja, kénytelen ásványvizet, vagy szeszes italt fogyasztani.

Az értelmiség, sőt az egész népesség legfőbb élelmi czikke a hus, nem volna szerfelett drága, ha hus volna, a mit e névna áruba bocsátanak. Csakhogy ebben a valamiben éppen a hus a legkevesebb. Harmad, negyedrendű az alatlállomány, mely levágásra kerül és észszerű-

len a kimérése. Nincs husosztályozás. A vékony szegények, sőt a letisztított csontnak is ugyanaz az ára, mint a vesepecsenyének. Egy kiló husnak (eltelkintve a pár dekányi hiánytól) az $\frac{1}{4}$ -e csont. Ez ellen ne is szóljon senki, mert ennyi dukál a csontból minden kilóra. A másik $\frac{1}{4}$ -e ehetetlen faggyu, in és cszafat. Ha mindezeket a járulékokat kiszedi a gazdasszony az u. n. husból, csak akkor látja, hogy az a $\frac{1}{2}$ kiló szíjjas, tápláló nedvekben szegény husocská 1 korona 20 fillérjébe kerül, azaz éppen 20 fillérral többe, mint $\frac{1}{2}$ kiló kitűnő minőségű hus a fővárosban; tehát minden kió hus (mert itt kétből telik egy) éppen 40 fillérral drágább mint Budapesten.

A város élelmezésének legnagyobb baja, hogy nincsen sem nagy kereskedelme, sem közvetítője, sem viszontelárusítója. Vitatják, hogy a kis árak azért olyan horribilisek, mert a 10-20 korona vagyonnú kisárus nem percentre dolgozik, hanem a létminimumra szükséges 1-2 koronát akarja kis tokéjéből naponkint megszerezni. A tapasztalás azt mutatja, hogy a jól szervezett nagykereskedelem irányítani tudja a kicsinyben való árakat is. Bizonyosság rá a gyümölcs. Ugyanaz a kiskofa megfelelő áron adja a gyümölcsöt, mert a nagykereskedelem gondoskodott, hogy a közönség legalább általánosságban tájékozva legyen az árakról s szervezetével igyekszik az árat állandósítani. Arról nem tehet az a kiskofa, hogy maga sem tudja, mit kell holnap adnia az árúért, hogy holnap nem kelle neki magának többet fizetnie, mint a mennyiért ő ma adja. Ez a bizonytalanság, óráról-órára változó ár hullámzás, noha kétségtelen, hogy az

Angol arisztokraták mint üzletemberek.

— Herz Jastrow —

Fordította: **Ferencz Tivadar.**

Első Napoleon megvetéssel nevezte az angol nemzetet „kalmár nemzetnek.” De a világtörténelem e tekintetben régen áttért napirendre; Napoleon „kalmár nemzetére” mindenki mint vállalkozó szellemmel és éles tekintettel bíró kereskedőre néz, aki meghódította a világkereskedelmet és sok időn át, majdnem mint korlátlan uralkodó parancsolt. Nem csoda, hogy a kereskedelmi osztályt, saját hazájában, senki sem meri lenézni és pedig annál kevésbé, mert nagyon korán tudott szert tenni tekintélyre és jelentőségre.

Az anyagi javak, amelyek Anglia és különösen London kereskedői között felhalmozódtak, az anyagilag független polgárságnak egyuttal eszköznek és utmutatónak szolgáltak politikai szabadságuk biztosítására, valamint különféle jogok és kiváltságok megszerzésére, amelyekre mindig igen feltékenyek voltak. Még most is London városának egyik kerülete, az ugynevezett City, büszke, a polgárság köréből és a kereskedők sorából megválasztott Lord-Mayor-ra (polgármesterre), aki a saját területén belül törvényes uralkodó és hogy például a királynak katonái nem léphetik át a City határát a Lord-Mayor előleges engedélye nélkül. Sőt a nagy közönség körében az az általánosan elterjedt nézet van, hogy magának a királynak is szüksége van a Lord-Mayor engedélyére, ha a Citybe akar menni és erre vonatkozólag arra a régi, még ma is érvényben levő szokásra hivatkoznak, hogy a Lord-Mayor mindig

maga nyújtja át a királynak, a város kulcsát, mielőtt annak határát átlépi.

Ha ez már most jelképnél nem egyéb, mégis kétségteljes, hogy az angol fővárosnak ez a kerülete régebben hatalom volt, amely nem ritkán döntő befolyással bírt a fejedelemsre és az egész országra. Tudjuk hogy IV. Henrik trónját, London polgársága támogatásának köszönbette és IV. Eduárd is rászorult a polgárok srgítésére, hogy trónját elfoglalhassa és megtarthassa. Eduárd királynak ez a városrész szivesen nyújtott segédkezet, mert nemcsak védte a kereskedelmet, hanem maga sem tartotta megvetendő dolognak mint kereskedő szerepelni.

Hasonló nézetet vallott Erzsébet királyné is. Amikor Hawkins John és Drakes Frances, a két híres tengerész felismerté, hogy megmérhetlen gazdagság szerezhető Kelet Indiában egy jól szervezett rabszolgá kereskedelem alapján, keletindiai áruknak Európába való hozatalával, — Erzsébet királyné minden tekintetben támogatta ezt a vállalatot és ebben saját vagyonával maga is részt vett. Sőt ezenkívül ez a királynő mindenféle merész vállalatba bocsátkozott és a krónika szerint nagy öröme volt, ha vállalata sikerrel járt, ha azonban veszteséget szenvedett, akkor „elviselte mint egy férfi”

A mai felfogás szerint Nagybritania uralkodója, tekintettel állására és kötelességére, nem köthet üzletet, nem bocsátkozhatik kereskedelmi vállalatba, amint — egyáltalában véve — méltósága többféle megszorítással jár. Ő azonban országának iparosai között bizalmas helyet foglalna el, mert ellentétben a szárazföldi arisztokráciával, az angol mágánok nyiltan üzérkednek. Sőt családjának egyik tagját a

Citynek kereskedői között üdvözölhetné, mert jeje Fife, skót herceg, beltagja az ismert Skott Samuel and Co-bankháznak. Ennek a bankháznak Fargubar lord is tagja, aki tudvalevőleg a jelenkor egyik ismeretesebb bankárja, míg Walverton lord, aki szintén nagy tekintélynek örvend az angol pénzpiaczon, Glyn, Mills and Co. czégnak áll szolgáltatásban.

Jersey lord első főnöke a Child bankháznak, amely már régen összeköttetésben van ezzel a mágán családdal. Több mint hatvan éven át, 1806-tól 1867-ig, Jersey Sarah grófnő vezette ezt a bankházat, amecská névleg, hanem mint főszereplő, amint azt a még mai napig is megőrzött üzleti könyvek és levelezések igazolják.

Hamilton Cl. John lord, Abercorn hercegnék egyik fia, a vasutnak szentelte minden képességét és mint „Chairman” vezeti a Great Eastern Railway Companyt, (a nagy keleti vasutak társaságát), amelyért évenként 120.000 korona tiszteletdíjat kap; megjegyzendő, hogy Angliában az összes vasutak magánvállalatok.

Az angol arisztokrácia az iskolát is bevonta üzleti körébe. Ez Angliában, ahol a felsőbb iskoláztatás magán vállalkozóknak van átengedve, és a leánynevelésnek legnagyobb részéről egy részvénytársaság gondoskodik, nem valami különös dolognak látszik, mint más országban, de Normanby és Petro lordok, mégis korunknak páratlanul álló alakjai. Egész üzletszerűen vezetik az iskoláztatást és Normanby lord elsőrendű üzletemberek megbízonyult. Régi, családai birtokán levő Mulgrave kastélyát átalakította egy internátussal egybekapcsolt fiúiskolává

árak a szerint is alakulnak, hogy a háziasszony kalaposan, vagy kalap nélkül megy a piacra vásárolni.

A szolid s becsületes nagykereskedelem szervezetlensége szülte meg a piacz parazitáit, az ablézereket, akik ellen küzdeni hívjuk fel a rendőrség figyelmét, mivel az e téren tapasztaltak egyenesen a polgárság elevenébe vágnak. Néhány ablézer kora bajjalban ráfekszik a vidékről tengelyen hozott árra, s mesterségesen lenyomja az árakat. Az ő révükön jut azután az áru a viszontelárusítóhoz, természetesen már jelentékenyen drágábban. A piaczuk parazitája lehetőleg csendben dolgozik. De meg sem várják, hogy a gazda a kocsiával a piaczra érjen. Ott várják már a vámnál s amit csak lehet meg is vásárolnak. Ezeknek a garázdálkodását a hatóságunk ellenőriznie kell.

Ma a kocsikon egyik-másik áru drágább, mint a kofánál. Ennek oka, hogy a spekuláció ezt az intézkedést is a maga javára kamatoztatta. Amit az ablézer viszontelárusítónak eladni nem tud, azzal elhajtja valamelyik szezonpiaczra s ott mint vidéki termelőt árulit kicsinyben. Az árakat ő szabja meg s a vidéki, aki a maga árúját hozza be, az után igazodik s úgy adja a portékáját, mint a szomszédja. A közönség pedig teljesen tájékozatlan. Azt hiszi, hogy közvetlenül a termelőtől vásárol, pedig kofa ül a kocsin.

Növeli a lehetetlen állapotot az, hogy gyergyói ablézerek szeker számra vásárolják össze a zöldsgféléket s szállítják be Gyergyóba, mivel ott afféle nem terem. Ezek a gyergyói spekulánsok — mint éppen most vásárnapján is tették — már reggel 7—8 órakor itt voltak a piaczon, s a helybeliek elől úgy vették az árut, ahogyan kínálták, mert hát Gyergyóban van most pénz bőven, pezgőt iszik a paraszt is, s kapva-kap a beszállított zöldsg ujdonságon.

Ez türelmetlen állapot és szomorú világitást vet a székelyudvarhely—gyergyói vasuti vonal kiépítésével (melyet forszírozni vétkes könnyelműség) — előálló állapotokra. Itt tenünk

kell, s tennie kell különösen a rendőrségnek, mely a szabályrendelet alapján ezeket az ablézereket könnyen kiszoríthatja a városból. És szorítsa is ki, mivel itt mindnyájunk zsebéből van szó. És mi nem tudunk a gyergyói aranyparasztal kourrálui.

Vármegyénk gazdasági jövője.

Irta: Ugron Zoltán.

Udvarhelyvármegye gazdálkodó képessége kitűnik abban, hogy dacára nedves klímának kitűnően takarítja be a szűlő takarmányokat. Innen van, hogy még oly területekről is, hol a növényzet természete szerint csak harmadrendű takarmány várható, a gondos kezeléssel elsőrendű szénát, sarjút csinál. A széna ára nálunk sokszor 5—6 korona s ez mégsem oly hallatlan ár, mert miútsággal a rendes piaci árunál 20-tól 50%-kal többet ér.

Daczára annak, hogy a takarmány szükség állandó és hogy gazdáink annak betakarító munkájával szívesen foglalkoznak, a rét és szénafü rohamosabban apad, miut a mesterséges takarmány-termelés terjed.

Ennek magyarázatát abban látom, hogy gazdáink mit sem tesznek a kaszálók javítására s így a mennyiség növelésére.

Számításaim egyelőre csak a határi és réti kaszálókra terjednek s nem a havasi fensikokra és erdei tisztásokra. Oldalaz közhatháraink természetét 6—10 mm. számított és értékeltem 3 koronával, s így ha a harmad értéket leütöm munkára, 12—20 koronát adnak tisztán. Ezzel szemben azt találom, hogy ha egyéb javítást nem is teszünk rája, miut az elegyülést, a vízfolyás némi regulációját, meg a feltörő cserjék és nagy gyomok irtását, mi munka többletet a betakarításnál nem okoz, már a 10—15 mm. termést elérjük 9 koronával. Ezen munkálat évek során átlagba nem okoz több költséget, mint egy koronás napszám s egy 4 koronás napszámot érő iga 1/4 részét, így együtt 2 koronát. Tehát a tiszta különbözet 7 korona.

Tapasztalatból mondhatom, hogy ily minőségű kaszálók ha trágyáztatnak, némileg átkapálnak és ha jól és észszerűen megsebesítve némi heremag és széna murva hintést kapnak, sarjút is adnak némely évben s így bátrau értékelhetők 16—20 mm-ra. Ez azt teszi, hogy ha ép oly időkben, mikor sürgős munka úgy sincs, trágyával és maggal kb 5 korona értékűt a határi kaszálókra fordítanánk, azok bruttó jövedelmét megkétszereznénk s nettója 10—20 koronával emelkednék, s így 25—34 korona jövedelmet képviselnének.

Ennyit e megye réti kaszálói sem hoznak átlagban, már pedig ezek más munkálatot kívánnak és azok jövedelmzése tovább feszíthető. A réti kaszálók mennyiben feltörve nincsenek, feltörődök volnának egy két évre és igen jól átszántva először zabbal vetendők. Ezen réteken jobbára van torma, fekete nadály, lósóska, kikerics s más efféle évelő gyom, de ha elég mélyen voltak felszántva tavasszal ezek a szalmás gabonából, el lévén gyökerök vágva, igen könnyen kigyomlálhatók.

A kalászt learatva sok 200—400 mm. trágya szántandó alá jó mélyen ősszel. Még jobb ha kis területről van szó, hol a kivétel nem ütközik nehézségbe: mélyen megszántani havou megrágyázni és tavasszal közép mélyen újból megszántani. Ekkor vetendő a kapás, de vagy azt megelőzőleg, vagy annak keésekor újból nem kapával, hanem kézzel kell eltávolítani a gyökérről szaporodó gyomokat. E két termény ezen munkálat és a trágyát annyira meghálálja, hogy ebből a költségekből mit sem kell az alakuló réti terhére írni.

Most már zab védnövényvel kell elvetni a fűmag keveréket, igen gondos elaprózásával a földnek, mihez nemcsak jó eszköz kell, hanem az idő alkalmas megválasztása. Negyven-ötven koronára költség biz ez, de tíz évre bátran elosztható s ha még ugyanannyit számítok évi ápolásra, úgy az az évi termést 10 koronával sújtja.

Ilyen réti évi termést bátran teszem 30—50 mmázásra és minősége után értékét számíthatom

és a kilencz hónapig tartó tanítási időszakért, évi haterzer koronát követel és így nemcsak tanítási, hanem fényes üzleti eredményt is bír felmutatni.

De sokkal nagyobb számban, mint az ily távol fekvő területen, ezerepel az angol arisztokrácia a tulajdonképeni kereskedelem és ipar terén. Ashton lord és Pembroke gróf szőnyeggyárosok. Sudeley lordok virágzó konzervgyára van, De la Warr gróf szállodatulajdonos, a jövendő Sandhurst lord és a rendelshami grófi címornok örökös borkereskedő és Argyll hercegnék két fia teakereskedést folytat.

Armstrong lord az ismert ágyugyárnak a főnöke, amely nevével viseli, Burton lord, Ardilaun gróf és Jveagh gróf, — ezek sörgyárosok, a gazdag Londonderry márkai kőszénkereskedő, és Harrington lord a saját termései gyümölcsét árulja a Charing Cross azomszedságában levő boltjában.

Igaz az, hogy ezen arisztokraták némelyike iparos volt, mielőtt lord lett és nem minden nyilvános ellenvetés nélkül történt meg egyenéhány kiűntetés. Így különösen a mértékletesok különféle egyetemi felháborodtak, amikor az első sőrözés, „Peer“ azaz főrendibázi tag lett és uton utfélen hangoztatták, hogy a perage-ból (főrendi méltóság) be- rago (sőrözés) lett.*

A nagytöbbség azonban nemsokára napirendre tért és az illetékes körök nem befolyásoltatták magukat. Mert Angliában már régen azt az olvet követik, hogy az uralkodó osztályt, a polgárok legbefolyásosabb elemeivel való egyesülésével kell újjalakotni. Az egybeolvadás rend- és tervszerűen történik és hogy ebben a kereskedők legkiválóbb elemei leginkább szerepolnek, ez egy iparúzó államban, mint Angliában magától értetődik.

Az az érdem, hogy valaki bizonyos drámái

hatással bevonuljon az üzletemberek körébe, ez az érdem Wawrick régi grófi családnak jutott osztályrészül. Már néhány évvel ezelőtt megtörtént, hogy egy szép napon megjelent egy hirdetés, amely szerint Wawrick gróf és neje nem maguk alakítottak egy részvénytársaságot, hanem úgy szólva maguk lettek részvénytársaságga: Lord and Lady Warwick Limited.***) Londonnak legelőkelőbb negyede nagyot nézett. Vajjon Gilbert fantasztikus operettjében a „The Gondoliers“-ben előforduló Plaza Toro Limited herceg csakugyan megvalósult-e? Sommerset House, vagyis az a hatóság, amely az összes nyilvános kereskedelmi társaságok névsorozatát vezet, megadta a kellő felvilágosítást. A részvényesek tulajdonosai lettek a Wawrick féle birtok és báuyák jövedelmének és a lord és lady életbiztosítási kötvényei (körül belől 5 millió korona értékben) is az új részvényesek birtokába kerültek, — egyszóval az egész egy családnak lombárdirozása volt a legmodernebb értelemben. A grófi párnak ez a pénzügyi művelete nemcsak a magasabb körökben, hanem a polgárok között is, akik büszkék arisztokráciájukra és akik a kereskedőkkel való egybekelését szívesen látják, — a grófi párnak ez az eljárása, mégis kivos meglepetést okozott, az angol társadalom sem tartotta korokt dolognak és ennél fogva nem alkalt követelőre.

Wawrick grófoának nem ez volt első üzleti szereplése. Ő és nővére, Granville Gordon grófné, voltak az első az arisztokráciából származó női üzletemberek között. Már husz évvel ezelőtt, a nővérek egyike egy fehérenemű tisztító üzletet nyitott Londonnak legelőkelőbb negyedében és a másik, bátorítva a sikertől, egy himzöntézetet és vászonkereskedést alapított. Később a mozgó gazdaságra és a

kertészetre vetették magukat, részvénytársaságot alakítottak és egy Agricultural and Horticultural College for Women, azaz egy Földművelési és kertészeti női szakiskolát létesítettek, amely szép eredményt jár. Desart Ellen grófné írlandi birtokán meghonosította a dohánytermelést, amelyet sokan követtek, Wyndham-Ouin A. grófné nagy ibolya telepet alakított, amelyet már kezdettől fogva, üzletszerűen kezelt. Abercorn hercegnő egy tejgazdaság élén áll és Essex grófné, minden előítélet nélkül vezet egy mosó és tisztító vállalatot.

Az arisztokratikus hölgyek által, Londonnak legelőkelőbb negyedében, nyitott üzleteknek sok követője akadt. Így Byng Richel grófné nemrég egy himző és kézimunka üzletet nyitott, Dormer grófnénak egyik unokanővére egy előkelő szabóüzletnek tulajdonosnője, Straford lord leánya pedig egy pipero üzletet nevez magáénak; Auckland lady egy iparművészeti bútorgyárának tulajdonosa és Ephinstone lady egy teacsaroknak üzletvezetőnője.

A legérdekesebb vállalatok egyike volt a „Lady Cook and Co.“ cég keletkezése: ez a cég oly üzletre vállalkozott, mint amilyenre a szép nem eddigéle nem igen mert vállalkozni: tőzsdei spekulációra. Nem is Cook lady volt az első nő, aki tőzsdei üzletekkel foglalkozott, mert Bell Amy kisasszony már régen megelőzte és ennél fogva ővé az érdem, do érdekes volt megfigyelni, vajjou az ily fajtaú másodikk vallat, egy nőnek vezetése alatt, sikerrel jár-e? A tapasztalat kétségkívül a két nőnek adott igazat, mert úgy Bell kisasszony, mint Cook lady tőzsdei vállalatai virágzó üzletek. Mindkét hölgy olvizigetolten áll, követője még nem akadt, mert a tőzsde csarnokába való belépés, a szépnem előtt még mindíg zárva van: de hogy előbb utóbb a hölgyek is oda bojtának, — az csak az időnek kérdése.

*) The peer (olv. pír) annyi mint a főrendibázi tagja; the peer (olv. bir) annyi mint aór.

**) Limited, annyi mint korlátolt felelősséggel alakult részvénytársaság.

mm.-ként 4 koronára. A betakarítási költségek itt $\frac{1}{4}$ -nél magasabban nem szerepelhetnek s így a tiszta jövedelem 90—150 korona. Ezen rétek jelen jövedelme nem több mint 50—70 korona s így a többlet, a reá fordított költséget leszámítva, 30—70 korona.

Természetes, hogy ez azért semmi esetre sem tekinthető a gazdaság tiszta jövedelmének, mert a központi regie, adó, őrzés stb. leszámítandó, de hát ez megvan, bármit termelünk is és semmi esetre sem növekedik abban a mérvben, mint amely arányban a kvantitása és kvalitása a termésnek. Nem csalog meg senkit, ha annak emelkedését 10 koronába állapítom meg, de ebben benne foglaltatik az az elmaradott problematikus haszon is, mi a legeltetés mérséklésével jár. Ez ugy értenőd, hogy az ilyen modern javított rétek az első évben semmi legeltetés nem tűnnek. Később sem szabad az őszi trágyázás és a tavaszi jég időben való tapadás.

Czirka 10 ezer k-hold belső kaszálója lehet e vármegyének, melyet újból egynevegyben gondolok sarju termőnek a kertek kaszálójával együtt, hol a minimumban 50 korona többletet lehetne elérni, míg a másik 7500 k. h.-nál 15 koronát kt. holdanként. Négy millió korona felé tesz ez ki; de nem ez a réteggazdaság legfőbb jelentősége! Erről azonban a jövő héten.

Politikai jegyzetek.

Székelvudvarhely, június 26.

Igen érdekes emlékiratban fordul az országos bírói és ügyészi egyesület az igazságügy-miniszterhez. Ebben a tekintetben a bírósági szervezet reformjára a bírói függetlenség érdekében nagy horderejű javaslatok tételnek. Mint minden téren, itt is megnyilvánul a protekció és mi tütés-tagadás, gyakran megessik, hogy a lelkiismeretes, tehetséges és képzett elemek háttérbe szorulnak a kevésbé kvalifikált, protekciós alakok mögött.

Ennek az állapotnak pedig a jogszolgáltatás és ezzel a közérdek adja meg az árat. Hogy a bíró teljes objektivitása, részrehajlatlansága és egyuttal egyszerűsége teljesen biztosítva legyen, ahhoz első sorban az szükséges, hogy minden anyagi gondtól mentes, megállapított jövövel véghezse nehéz és önfeláldozást igénylő hivatását. Éppen ezért az ideális állapot az, hogy minden bírósági aljegyző a tarsolyában hordozza legalább is a törvénytudás bírói kinevezést. Aki a bírói pályára lép, az eleve lemond a vagyonosodás reményéről és lehetőségéről és a bírói mesterség rögös pályáján anyagi bábér nem terem. És éppen ezért szükséges, hogy a bíró egy bizonyos fokú karriért, amely egy diplomás embert annyit tanul és közszolgálatban teljesített munka után joggal megillet, tényleg elérhessen. A szóban forgó emlékirat ezt igen megszívlelendő módon akarja megvalósítani. Azt proponálja ugyanis az emlékirat, hogy a hetedik rangosztály első fizetési fokáig minden bíró (és ügyész) automatice három-három évenként előlépjjen. Ezzel biztosítva volna mindenkinek, aki a bírói pályára lép, hogy két és fél évtizedes szolgálat után eljusson a bírói hierarchia ama fokára, a mely emberséges megélhetést és diszes társadalmi pozíciót jelent. A biztos kilátás mellett bizonyára több értékes elem, mely ma a bírói pálya bizonytalansága miatt tartózkodik e diszes officiumot foglalkozásul választani, keresné fel a bírói pályát.

A bírói kinevezéseknél előforduló protekció kizárása érdekében pedig a bírói kinevezést teljesen autonóm módon öhajtja rendezni az emlékirat. Az illető javaslat abban kulminál, hogy az igazságügyminiszter a kinevezésekre való előterjesztésében kötevény legyen az illető bíróság jelöléséhez. Minthogy az ideális igazszolgáltatás legfőbb követelménye az, hogy a bírói hatalom a végrehajtó hatalomtól teljesen elválasztassék: igen kívánatos tényleg, hogy a bírósági kinevezéseket is függetlenítsük a kormány befolyásától.

A bírák memorandumában foglalt e két ja-

vaslat tehát megérdemli, hogy az illetékes ténnyezők részéről kellő figyelemben részesíttessék; mert jogszolgáltatásunknak bizonyára nagy hasznára válnék, ha a bírói kar összeállítása és megválogatása váltakozó kormányok esetleges szélsőjei alól függetlenítettünk.

*

Apponyi Albert gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter az állami tanító- és tanítóképzők gyakorló iskolái számára körrendeletet adott ki, melyben arról intézkedik, hogy egyes állami tanító- és tanítóképzőkben a magyar nyelv mellett minő más hazai nyelvet kell a növendékeknek megtanulniok.

A rendelet hivatkozik arra, hogy a közoktatásügyi kormány gyakran kerül oly helyzetbe, hogy egyes népiskolákhoz olyan tanítókat kénytelen kinevezni, akik a község lakosságának s így a gyermekeknek a nyelvét nem értik. Ennek káros eredményei nyilvánvalók, mert miként oktassa a tanító a magyar nyelvre az idegen ajku gyermekeket, ha nem tudja magát megérteni velük? A miniszter most arról kíván gondoskodni, hogy egy felől azok a növendékek, akik a magyar nyelv mellett valamely más hazai nyelvet anyanyelvi készséggel beszélnek, az e nyelvű tanításra való képesítést is megszerezzék, más felől a csak magyarul tudó növendékek valamely más hazai nyelvben a legszükségesebb ismereteket és beszédbeli készséget elsajátíttassák. Elrendeli tehát a miniszter, hogy az 1908—1909. évtől kezdve mindegyik állami közoktatásban rendeztesse be ilyen tanfolyam azoknak a közoktatásvezetőknek példájára, amelyekben ilyen tanfolyamok már évek óta működnek. E célra hetenként 2—2 órát kell fordítani s a tanfolyamban való részvétel minden növendékre nézve kötelező. A már meglévő csáktornyai horvát, dévai román és losonci tót tanfolyamok szervezését rendeli el, még pedig Aradon és Kolozsváron a román, Baján, Szabadkán a szerb, Eperjesen, Iglón, Léván, Modorban és Zsitvóváralján a tót, Máramaroszigeten a ruthén, Temesvárott a német, esetleg a román nyelv számára.

*

A közművelődési egyesületek országos kongresszusán nagy jelentőségű beszédet mondott Széll Kálmán, amint a lapok írták: a nemzeti-ségi törekvések ellen. Ez igaz, de beszélt ő a szocialistákhoz is keményen, világosan, érthetően. Ők, akik ököllel és bottal küzdenek az általános választói jog érdekében, ha továbbra is megtartják féltelen taktikáikat s nemzetközi elveiket, ugyan nem igen köstölnek bele az általános választói jog áldásaiba. Széll Kálmánnak nyomós a szava, meghallják azt nemcsak a közgyűlési termekben, hanem a csendes burókban is, ahol a törvények tervezetét gondolkodnak. A nagy államférfi az általános választói jogról így beszélt:

— Nagyon komoly és nehéz kérdések várnak a magyar törvényhozásra és a magyar társadalomra s ő nem akarja elkerülni azt a kérdést, melynek megoldása előtt állunk: a parlamenti választói jog reformjának kérdését. Majdnem hatvan évvel ezelőtt keletkezett választói jogunk nem felel meg azoknak a társadalmi rétegeknek, melyek azóta felnöttek, megizmosodtak és melyeknek joguk van, hogy számbavéttessenek. A reform az általános választói jog elve alapján fog megtörténni. Meg fogjuk ezen az alapon csinálni. A törvényhozás kérdése ez. De a magyar társadalom, melynek életérdekeit érinti s önkönnék, — így szolt — akik ennek a társadalomnak kulturális egyesült összességét képezik, joguk van megnyilatkozni az iránt, hogy ennek a választási reformnak, amely legyen jogkiegyenlítő, legyen liberális, legyen általános, legyen jogki-terjesztő a legmesszebb mértékig, ameddig csak az állam érdeke kívánja, kettőt szem előtt kell tartani, kettőt semmi körülmények között feladni nem szabad, nem szabad az ország jövőjére való tekintetből. Az egyik, hogy az ország vezetése és döntő sulyának végre is, a népnek az alkotmány sáncaiba való bevitelével, a legszélesebb rétegekben, az ország intelligenciájának kezében kell maradnia. A második az, hogy olyanok kell ennek a parlamenti reformnak lennie, amely nem csorbítja meg az egységes magyar állam karakterét, hanem a jövőre is meg-

tartja és a jövő generációknak is átadja úgy, ahogy mi erre nézve átvettük.

Jó lesz a szocialistáknak ezek felett gondolkodni!

HIREK.

Székelvudvarhely, június 28.

Egyről-másról.

Az esztendő egyetlen hónapjánban sem folyik olyan olmo és idegtékőzítés, mint júniusban. Azokat értem, a kilóok „elméjük a földjük“. Vagyis ebből kell kiteremtőnők a mindennapi kenyőruket. Vagy mondjuk: a mindennapi tortájukat. Azt a bizonyos fölöslogost, ami — tréfás, de igaz mondás — a legszükségesebb.

Szóval forr az elme, feszül és pusztul az ideg javában. De sietni kell. A folyótt hátrálkos aktákat el kell intézni még a szabadságidő előtt.

Hivatalokban, irodákban lázasan folyik a munka és vezetől magolnak a diákok. A rosszak, vagyis gyöngébbek jobban, mint az érsek. Mert a vizsgálatokban a gyöngé diákok felelnek, vagyis javítanak, ami felemelés dolog.

Most azonban jön a nagy pihenés. A nyár, a forró és mégis áldott. Érett kalással, gyümölcsrel, szabad fevegővel és 30 fok Réaumurrel. De uyar mégis, a szabadság és szünidők százszor szont ideje.

Igon, de hát tudunk-e mi pihenni?

Ez a kérdés gyötör egyre, a mióta derék pszichiáterünk: Salgó Jakab dr. könyvét olvastam. És mindenből, a mit olvastam, hallottam, láttam és tapasztaltam, megállapítottam azt a válnást, hogy nem, mi még pihenni sem tudunk!

Most bele kellene kontárkodnom az idegélet nagy titkába. De megvallom, ehhez csak könyitok. Moró megfigyelés csak, hogy hibetetlenül sok eloyütt idegű emberrel találkozom, kivált ebben a hónapban. Olomszínű arczzal, beesett, fénytelen szemekkel passzkodnak, hogy már alig bírják. Időgesek. Olykor ugy tetszik, mint az emberiség két részből állana. Olyanokból, a kik már megkapták a neuraszténiát és a kik még csak ezután kapják meg. Egyéb-iránt factum, hogy nálunk minden barminczadik elmebeteg paralízis progressívában szenved. Olyan bajban tohát, amelyben — kivéve a kivonni valókat — legtöbb esetben meg lehetne előzni jókor való és okos pihenéssel.

Becéltelességgel bevallom, hogy csak kontárkodom, a mikor azt állítom, hogy az idegkimerülés, vagyis a neuraszténia, a paralízis előcsarnoka. Nem muszáj belőle okvetlenül belépni a pokolba, de az utja mégis ez.

Ugy képzelem, hogy az idegrendszernek minden kimerülés, tehát minden neuraszténia deficit. És éppen olyan, mint minden adósság. Ha az ember idején és jókor törleszti, megszábadul tőle. De ha prolongálja és új adósságot csinál mellé, kéaz a krónikus deficit. Az eladósodás. Végül a csőd.

Az idegerő deficitje sem lehet más. A kimerülés érzését, a kedvetlenséget, a munkaképtesség megcsökkevesését, az álmatlanságot, a hát- és szív-fájásokat stb. ki lehet beverni, ha az ember hoppn veszi. A létért . . . o j no: a jó létért s gazdaságért küzdő ember azonban öröklődik. A deficit pedig az idegeiben egyre halmazódik.

Ez azonban csak a juniusi tulfeszítések ellen van. Ostobaságnak vagy szerencsétlenségnek vélelem, hogy a kimerült ember, a beteg ember kivárja, sőt nagy erőtetések közt várja ki a nagy kollektív pihenés idejét. Hogy akkor meg üdülni vagy gyógyulni, a mikor divat, nem pedig akkor, amikor neki magának szükséges. És hogy munkája közben sem tart pauszákat. Mert nem tart. Még a szabadban sem jár ünnepenként.

Azt méltóztatik mondani, hogy ez mind szép. De az ideg baj drága. A recept mellé írják mindjárt legalább tízezer korona évi jövedelmet is.

Am igaz, hogy az idegkimerülés csak gazdag embernek való baj. Az ráér vele vesződni. Mehet a bová és a mikor akar. Megyógyulhat, a mikor akar. Más azonban a kis ember sorsa, a ki kötevény van és vagyoni eszközei is kötik.

Lehet róla beszélni, hogy a jó módu és vagyonos emberek közt még több a paralitikus, mert azok még oktatlanabbul élnek. De éppen a kisebb emberek bajánál látszik az általános, a kollektív oktatlanság. A miben egyonkint és összesen fetengünk. Csak azt akarom kérdezni, hogy mire való a

társadalom, a város, az állam, a község? Hát az emésztő ideg kimerülésnek, a pusztulás felé vivő neuraszténiának okvetlenül muszáj elpusztítani a kisebb embereket? A kik pedig még csak nem is élvezetekben, hanem munkában szerzik a bajt.

Azok után, a miket tudok, úgy szeretném, ha valami óriás lennék és megrázhatom ezeket a kollektív hatalmasságokat. Mert ha a tudó gumókör ellen lehet tenni, miért nem lehetne a szegény idegbeteg, holtra kimerült kisebb emberekre is hosszú tartózkodásra való népszerű szanatóriumokat, üdülő- és gyógyulohelyeket teremteni? Hát mire való az emberek együttélése akkor, ha erre nem?

Olvassom, hogy Borliuben Oppenheim híres pszichiáter meggyőzte Berl bankárt az ilyen népszerű ideg-sanatóriumok szükségéről. A bankár rögtön 300 ezer márkát adott és ma ott áll a kisemberek idegeinek gyógyhelye, a Haus Schönau.

Lipszében hasonló intézet jött létre. Svájcban a társadalmi egyesülés cainál ugyanilyeneket. Württembergben szintén a társadalom a nagyborczogó vezetése alatt. Göttinga mellett is van egy, Rasmühlében. És a többi.

Nálunk? Az apró fürdőken mérge drágaság van, a bérlők, tulajdonosok alaposan kihasználják a helyzetet a ráadásul csaknem kidobják a nyaralókat. Hol van hát még az, hogy az élet nehéz küzdelemben neuraszténiába, majd meg paralizálba lökődött gyöngébb embert a társadalom vagy az állam, vagy akármely kollektív hatalom mogmanta. Mert megmenthető. És sokan megmenthetők, a kik ma a maguk és mindenki oktalansága szerint azaporítják a paralitikus betegek számát!

Már kérdeztük, s most újra megkérdezzük: vajon a helyi Jótékony Nőegylet is nem-e helyesebb cselekedne, tekintélyes tőkájével például Dobogó-fürdő nyaralót építené, olympan pansió rendszerűt? A mi lehetősége volt a századoknak, az nekünk, magyaroknak nem lehet? Vagy az egymás iránti féltékenységek gátol ebben?

Gondolkozunk a „nagy pihenő” alatt, ki mit, mikor és hogyan tehet magáért és másokért? Mert meggömböztető számokban tükröződik le az a rablógazdálkodás, a mit mi — gazdagok és szegények — az idegeinkkel üzünk!

Kinevezés. Az igazságügyminiszter az ipari kereskedelmi alkalmazottaknak beletérség és balézet esetére való biztonosításáról szóló 1907. XIX. törvényczikk alapján szervezett munkásbiztosítási választott bíróságok elnökeivé és helyettes elnökeivé az 1910. év végéig terjedő időre Székelyudvarhelyen Csanádi Zsolt székelyudvarhelyi járásbíró, Grafius Károly ugyanottani törvényszéki bíró nevezte ki.

Péter és Pál. A kereszténység martir apostolainak ünnepét üli meg holnap a katolikus egyház Péter és Pál napja az idén nem mutatott olyan sivár képet mint a tavaly. A gazda közönségnek nagyobb az öröme. S mivel földmívelő állam vagyunk, minden polgára a bazooka örül azon, ha a gazdának jobb napjai vannak. Általánosságban szép és jó termés mutatkozik mindenütt s takarmányfélékben se lesz hiány. A kukorica és a burgonya sorsát még nem döntötte el az idő, de ezekhez is jó remények vannak. Idáig egyáltalában olyan a gazdasági kilátás, hogy mi városiak a torz piaci árak csökkenését remélhetjük legalább augusztusra. Péter és Pál hosszú évtizedek óta nevezetes napja a diákoknak is. Ilyenkor adják ki ünnepélyes báladót istentisztelet után a bizonyítványokat s a szekunda rémo ott kísértett sok kis diák koponyájában egész délelőtt míg aztán le nem csapott a valóságos szekunda, vagy valami véletlen folytán el nem oszlott a rém. Az idei Péter és Pál napja a diákoknak csak annyiban jelent ünnepet, hogy azt otthon érik meg, amennyiben az évszázó vizsgálatok részben még a hó folyamán tartattak meg, a főreáliskolában pedig ma délelőtt lesz. A mai nappal aztán üresebb lesz a város s a nyári hangulat teljes erejével ránokezedik a városra.

Érettségi a ref. kollegiumban. A ref. kollegiumban e hó 24—27. napjaiban történtek meg az érettségi vizsgálatokat Gyúrfás Endre koll. főgondnok elnöklöte mellett és Dr. Sebő Péter budapesti gyak főgymn. tanárnak, mint kormány képviselőnek jelenlétében. Vizsgálatra állott 29 tanuló. Ezek közül jolesen érettség 6, jól érettség 11, érettség 11, egy tárgyból két hónapra visszavetett 1. Jeleson érettek: Bedő Sándor, Kassay László, Kiss Ferencz Sebesi Ákos, Jokai Loránd és László Endre.

Évszázó ünnepély. A főreáliskola ma délelőtt 9 órakor, az intézet tornacsarnokában tartja évszázó ünnepélyét. Műsor: 1. Hoffmann Quertott, előadja az ifj. zenekar. 2. Igazgatói jelentés az 1907—908. tanévről. 3. „Zizim” Zsolt Józseftől; szavalja Deák Ferencz VII. o. t. 4. „Népdalgyűjtemény” előadja az ifj. énekkar. 5. „Das Glück von Edoonall” szavalja Csoboth Elemér VII. o. t. 6. Zenoverenydíjak nyerteseink: Molnár Gézaéknak, Volberth Gusztávnak nekedjátéka. 7. Szózat, előadja az ifj. énekkar.

Lányi czimbalom művész Korond fürdő. Lányi Géza a híres czimbalomművész július hó 2-ikán, csütörtökön este Korondfürdő hangversenyt tart.

Az áll. Szakiskola felügyelő bizottsága f. hó 22-én Ujron Ákos főispán elnöklöte mellett ülésezett, amidőn Hargita Nándor igazgató beszámolt arról, hogy az évvégi vizsgálatok jó eredménnyel folytak le. Tudomásul vette a bizottság a miniszter azon intézkedését, miszerint a hitoktatónak fedezet hiányában díjazást nem adhat. Örvendős tudomásul szolgált, hogy a miniszter a kőipari nyári műhely létesítésére 500 kort engedélyezett. A miniszter azon értesítést, miszerint újabb három évre vizsgálati biztosokul Ney Imre kőfaragó mostort és Reisenauer Vilmos építész kinevezte, továbbá, Hargita Nándor igazgatót és Halbach Jakab művezőt a f. évben tanulmányi utra kiküldötte, a bizottság tudomásul vette. Elhatározta a bizottság, hogy háromszékmegeyi Kézdiasztalok községet, amely község egy kőfaragó szakiskola felállítását kérte a miniszteről, és amelyet a miniszter érthető okokból megtagadott, — megkeresi, hogy az e szakra menni szándékozott fiait a mi intézetünkbe küldje. Az intézet élelmészének biztonosítására hirdett pályázat felbírálása és szerződés megkötésére a bizottság Hargita igazgatót, Beszék Aladár fő. biz. tagot és Gabrovitz Kornél tanár biz. jogyzót kiküldötte. Végül tudomásul vette a bizottság igazgató azon bejelentését, miszerint a tifuszbeteg tanulók javuló felbírálása, sőt egyik részét haza is bocsátották.

A „Polgári Asztaltársaság.” ma délelőtt társas kirándulást rendez a Csicserbe. A nagyszabású mulatság sorrendje a következő: 1. Indulás kobacu d. e. fél 10 órakor a Bíró István vendéglőjétől a Csicserbe, hol a kirándulás helyét zászló jelzi. 2. Villásreggeli 1/2 11 órakor. 3. Pont 12 órakor a „Polgári Asztaltársaság” szölyöztársaság felavatása. 4. Ezt követi a tagok és vendégek lefényképezése. 5. Ebéd 1/2 2 órakor. 6. Ebéd után különböző szórakozások. 7. Uzsonna 6 órakor. 8. Tüzijáték. Eső idő esetén a kirándulás a „Gergely-féle sósfürdő” táncsteremben tartatik meg.

Mi lesz az uszodával? czimem meli számunkban közreadott közleményünkre azt az értesítést vettük, hogy annak építése folyamában van, s egy pár hét alatt most már csakugyan átadható lesz rendelkezésnek. Egyébiránt a közönség meggyőztetésére az építkezés stadiumát maga az építkező fogja a következő számunkban ismertetni.

Halálozások. Vajda István kereskedő életének 25-ik évében f. hó 23-ikán elhunyt. A megboldogultat 25 évi helyezték örök nyugalomra a róm. kath. temetőbe.

Czirmes Bálint gazdas. szaktanárt és nejét szül. Földes Idát súlyos csapás érte, szeretett kis fiuk Józseka, életének 5-ik évében f. hó 21-én elhunyt, Székelykeresztúrt. Szülei és négy testvére gyászolja.

Szeigeti Torcziko, Dr. Szeigeti József és neje Stratzing Teréz egyetlen gyermeko, 1 éves korában. f. hó 22-én Nagy-Kászonaltízben elhunyt.

Tamás Ignác mükés életének 51-ik, boldog házasságának 28-ik évében, f. hó 25-ikén jobblétre szouderült. A megboldogultat neje szül. Péter Róza, fia, Péter szolgabíró és kiterjedt rokonság gyászolja. Tegnap délelőtt temették el a róm. kath. sirkertben nagy részvét mellett.

Id. Gál József életének 66-ik, boldog házasságának 35-ik évében f. hó 26-ikán elhunyt. Temetése ma délután 4 órakor lesz. Halálát neje szül. Csoma Julianna, gyermelci és számos rokon gyászolja.

A barátok Urnapja. A barátok csinosan feldiszipált templomában vasnapon ünnepelték meg Urnapját. A baragok ünnepélyes kocsására s az ágyuk dörgésére a templomba bouvaltak a katolák, utánaik jöttek égő gyertyákkal a barátok iskolájába járt fiucskák közül 30-30. A katolai diszörtség az apácák által a szentélybe vezetők kis lánykáknak és a papsgárok képzott védfalat, a fiuk pedig a hajóban álltak, égő gyertyáikkal diszt kölcsönözve a nagyközönségnek. Az ünnepélyos szentmisét, valamint a kóronotet is P. Kory Ottó provinciális végeztö diszes aszisztenciával, melyben résztvettök

a helybeli szerzeteseken kívül: gróf Mikos János főesperes, Kovács János finevelde igazgató, Fazekas Gáspár internatua igazgató, Márkusz Endre és Décsy Lajos káplán és két helybeli papnévendék. Az ünnepélyes mise után a baragok méltóságteljes zugása, az ágyuk bömbölése, a buzgó szivekből fel-fel harsanó dicsőének, ünnepi diszbe öltözött papsg. leánykák és fiucskák s a buzgó nők kezében lángoló lámpák vallásos érzületet, ünnepélyes hangulatot öntöttek a szivekbe. A diszbe kóronot déli 12 órakor ért véget, melynek kóronájával a délutáni órákban arany osó hullt, „az Ur hatalmas parancsa lehangzott és áldás tölté völgyünket.” (—)

Az „Udvarhelymegei Tanító-Egylet.” Korondos a közs. elemi iskola tantermében július 2-án d. e. 9 órakor tartja meg XXX ik rendes közgyűlést, Szász Ferencz elnöklöte mellett. A gyűlés tárgyai: 1. Elnöki megnyitó. 2. Elnöki előterjesztések és bizottságok kiküldése. 3. „Magyar Tanítók Országos Bizottság”-ának ujjszervezésére vonatkozó javaslat tárgyalása. Előadó: Szász Ferencz. 4. Az „Erdélyrészi Tanítóegyesületek Szövetsége” által létesítendő „Hitelszövetkezet” ismertetése. Előadó: Gyerkes Mihály. 5. Az „Édtös-alap” ügye. Ismerteti: Kriza Sándor. 6. A választmányi javaslatainak tárgyalása; ezzel kapcsolatban a korszorú megváltás czimén léteendő iskolai alapítvány ügye. Előadó: Blájer Balázs. 7. Titkári jelentés. 8. Kiküldött bizottságok jelentése. 9. Péoztáros jelentése. 10. Pályamunkák bírálása. 11. Nyertes pályamunka felolvasása. 12. Indítványok. Este táncmulatság lesz Korond-fürdőn a Tauszormzeum javára. Másnap reggel a gyűlés tagjai kirándulnak Szováta-fürdőre.

Székelyek a költők dalaiban. Ilyen czim-mel Havasi Mihály Gábor, a be-zercezi Székely-társaság titkára összegyűjtötte mindazon költeményeket, amelyek a logrégebbi időktől kezdve napjainkig ismeretlen magyar népköltők ajkán és jolesobb költők lantján keletkeztek. Szerző a költeményeket tárgyak, illetve tartalmuk szerint öt csoportra osztotta. Költemények a régmúlt időkből, a szabadságharc ideleéből, Székelyföld és népe, népbaldak és regék, népdalok. Ugy a szerkesztés, valamint a könyv nyomása goudos és kifogástalan. Szerkesztő a gyűjteményt Darányi Ignác miniszternek ajánlja, mint a székelyek nagy tisztevéjének, igaz barátjának. A könyvet előszóval Benedek Elek látta elő, aki a többek között a következőket írja: „Ezer esztendő viharai erősen megviselték a székely népet... Le gyengült, leszegényedett. Itt a tizenkettedik óra, hogy az anyaország melengető szárfyai alál vegye. Már látjuk is o szárfyak rebbenését. Már halljuk a bizatót szót. Ugy tetszik nekünk, pirkad már a kolesi ég alján... Virrad. Egy szebb jövőndő képe mosolyog felénk.” A művet nemcsak taulóság és szép tartalmaért, hanem azért is, hogy tisztá jövedelmét a Beszterczén létesítendő székely-magyar iparos tanucz Otthon czéljaira fordítják, melegeu ajánljuk a közönség figyelmébe. Ára 3 korona. Kapható Lampel Robert könyvkereskedésben, Budapesten.

A sétatérügyi bizottság f. hó 22-én Hlatky Miklós bizt. elnöklöte mellett ürest tartott, melynek egyetlen tárgya a f. hó 8-ikán tartott mükedvelői oldadás elszámolása képezte. A bizottság a rendező részletes jelentését, mely szerint az estély jövedelme 290 kor. 70 fillér volt, tudomásul vette, ugyszintén azt is, hogy 16 drb vaspad beszerzésé iránt az intézkedés megtörtént. Az új vaspadokat a napokban elhozzuk a sétatérre.

David Ferencz Egyleti közgyűlés. Az udvarhelyi D. F. E. egyes és jól szerült közgyűlést a homoródmalmi egyh. községben tartotta 18-án. A gyűlésezt éneke után az almási ifjak eneköltek Pécserfi Áron énekevezér tanító vezetése mellett, mire Papp Zsigmond gyopesi lelkesé jelent meg a szöszkeu s buzgó ima után Zsolt. XLII. 2. alpjáú mondit szép beszédet. Az isentisztelet után a templom piacza elhelyezett emelvényről Sándor Gergely derzi lelkesé, egyh. elnök szöltött megnyitójában a hiveskhez, jolezve, hogy ez a 24-ik közgyűlés, mely 11 év után ismét visszatért az almási buzgó hives közé. Kovács Sándorné (a zilahi s. tanfelügyelő neje) felolvasásában a nuket munkára hivta. Ürmösi József homoródszentpáli lelkesé az u. n. népszövetségéről és a mi teendőinkről értekezve, a lelkesben új mozgalmat ébresztett. Barabás Irma és ifj. Sándor Gergely szavaltatai a magabisa emelték a lelkeset. Előbbi Váradyi Antal „Az Ur itél,” utóbbi szintén Váradyi „Judás” cz. verseit adták elő nagy sikerrel. Eluoki beziró után egy negyed órai szünet volt. A közöket az almási ifj. és a D. F. E. dalkor sikerült ének számai töltötték ki, utóbbi karuzgá Ajtay, almási lelkesé, ez a tüz és lélek ember. A szünet után az adminisztracionális közgyűlés az iskolának keresztelt helyiségben nyilt. Szegénytelen a magas álmarra ez a siralmas állapot. A régi felekezeti, községi iskolai helyiségek fényes templomok özökne az szetszórtan levő lyukukhoz. Almasért és

a székelységért többet tohetno a kormány, oh de... hagyjuk máskorra a kultúra e szánaudó helyzete feletti siránkokozásunkat. A jegyzőkönyv hitelesített, a könyv és pénztári jelentés elfogadott, úgy az is, hogy a kolozsvári központi választmány meleghangu levélért köszönt mondassék. Urmósi J szép festménye: „Csallavára,” a kénesi papnéé Ión. Következett a tisztújítás, melynek eredménye ez: elnök: Demeter Dénes karácsonfalvi lelkész, alelnök: Ajtay János almási lelkész, női alelnök: Kisgyörgy Sándorné, pénztárnok: Pál Ferenc oklándi lelkész, könyvtárnok: Urmósi József homoródszentpáli lelkész, titkár: Urmósi Károly homoródszentpáli lelkész; a választmány a régi maradt. Kimondatták az is, hogy a két tartalmas felolvasás közléssége az U. K., illetve az U. E. ban, valamint új elnök indítványára a régi tiszti karnak jegyzőkönyvi közönet szavaztatott, Egyed Ferencné tisztb. alelnökeket megválasztatták. A közgyűlés háromnegyed 2 órakor ért véget, mintán a községházban (az emeleten) közébdőzött ült le a közönség, hol izlotes ételek vártak arra a megkezdődött a kedves pohárköszöntők áradata. Szóval az almási gyűlés mindonekben sikerrült, a távolból megjelentek és a helybeli lakosok egy kedves nap emlékeivel gazdagodtak. (***)

A gyilkos kolozsvári vonat. Megrázó szerencsétlenség történt kedden este 2 órakor Segesvár határában. A brassó-kolozsvári gyorsvonat, amely este fél 11 órakor indult el Brassóból, Héjjasfalva és Segesvár között, körülbelül negyedóránálra Segesvárról, a hol a vasúti sínpár keresztezi az országutat, elütött egy szekeret, amelyon Werber Salamon segesvári kereskedő és enuek alkalmazottai: Feiner Áron és felesége ültek, kik a vásárosokkal együtt oldalt capta. Jelökvé azt a körülbelül négy méter magas töltésről. A mozdonyvezető azonnal ollengőzt adott és nyílt pályán megállította a vonatot, amely két óra hosszat vésztegett nyílt pályán. A szerencsétlenül járt vásárosok az első segítyt a gyorsvonaton utazó Pap dr. kolozsvári ezredorvos nyújtotta, akinek a felügyelete alatt azután a vasúti személyzet egy teherkocsira helyezte az áldozatokat, akik közül, mire Segesvárra ért a vonat, Feiner Ármóné már nem élt. Férfét pedig haldoikolva vitték hordágyon a segesvári kórházba. Weber Salamon sérülése nem életveszélyes. Kovács János vasúti őr kiballgatásánál bevallotta, hogy a vonatjelzésokor nem volt az őrházban a így a sorompót nem ereszthette le, ami a szerencsétlen vásárosok vesztét okozta.

A Székely Dalegyelet közelebről tartotta meg rendes közgyűlését. A működő tagoknak közönysége, mely a Dalegyelet működését pár éven át sok tekintetben benitotta, megszűnt s miután új tagokat is sikerült bevonnai a régi kipróbált orák mellé, bizton remélhető, hogy a Dalegyelet azou az uton, amelyen anyi babért arattot, zavartalanul fog haladni az elébe tűzött szép czélok megvalósításá felé. A közgyűlés gróf Mikos János védnök mellé védnökökül még megválasztotta dr. Sebési János alispánt és Vajda Ferenc ref. esperest. A megválasztást Szabó András alelnök vezetése mellett egy küldöttség utján juttatta a Dalegyelet az ujonnan megválasztott védnökök tudomására, akik a választást a legnagyobb készséggel el is fogadták. Közelebről e kitüntető szives támogatást serennaddal fogja a Dalegyelet meghálálni. A Dalegyelet tisztikara jórészt a régi tisztviselőkből alakítottatott meg. Elnök lett dr. Ráczkóy Sámuel, alelnökök: Szabó András és Burger Ártúr, karvezető: Pál Sándor, titkár: ifj. Szemerjai Károly, jegyző: Schneider Károly, pénztárnok: Benedek Géza, ellenőr: Nagy János, gazda: Kassay József, kottatárnok: Potor Gergely.

A helybeli unitárius templom építési és berendezési költségeire az egyházi elöljáróság ujjában az alábbi kegyes adományokat vette és hálás közönettel nyugtazza: Szócs József 10 kor., Simó Lidi 1 kor., Özv. Szakács Imréné 10 kor., Fóris Mihály 6 kor., Katona Mihály 5 kor., Pálffy Jenő 30 kor., Oláh Istvánné 1 kor., Sándor István g. kath. esperes 10 kor., Egyed Ferencné 10 kor., Lőrinczi Béla 10 kor., Pálffy Aladár 28—1907. sz. gy. ivén: Pálffy Aladár és neje 50 kor., Jakab Miklósa és neje 20 kor., Vass Dénes, Solymossy Lajos 10—10 kor. Együtt 90 kor. Németh Albert 83—908. sz. gy. ivén: Demeter Domokos székelykereszturi Öngyógyító népkönyv, Benke Elek 5—5 kor., Németh Albertné, Jakab István, Árvász Kristóf, Longyel László utóda, Bihari Mór 2—2 kor., Horváth János, Horváth József, Szengyörgyi Mózes, Lengyel Samu, Székely Gábor 1—1 kor. Együtt 30 kor. Az I—L. VIII. közméeny összege 1994 kor. 56 fill. E közméeny összege 213 kor. Összesen 20.157 kor. 56 fill.

Az oklándi reform. egyházközség július 4-ikén a községháza nagytermében zartkorú táczmulságot rendez az imasház alap javára. Közdeto este 7 órakor, belépti-díj személyenként 2 korona.

Táncozmlásztás Székelykeresztur. A székelykereszturi unitárius gimnázium 1903 ban végzett tanuló ifjúsága, öt éves találkozója alkalmával a vidéken tartózkodó egyetemi halgatókkal együtt

a gimn. alapjainak gyarapítására július 4 én az intézet nagytermében többször tánczmulásztást rendez. Műsor: 1 Nyitány, Balogh Janosi kolozsvári zenekara által. 2 Folyóva Simon András. 3. Táróगतón játsszik Márkos Mózes. 4. Szavai Vári Domokos. 5. Muzollogót ad elő Bálint Domokos. — Kezdete 8 órakor: Belépti-díj személyenként 2 kor. — A meghívókért Barabás Tibor elnökhez lehet fordulni. A mulatságot Balogh Janosi zenekara játsszik.

Adomány a Tanszermuzumnak. Felkérteünk a következő sorok közlésére: Az udvarhelyvármegyei tanítóegylet népkölkolai tanszermuzuma részére József Gábor, bibarczfalvi áll. ol. isk. igazgató-tautiló, B-barczfalva és környékén czéközött ánsításai alapján 10 drb. kagylóhéjlyonomatot agyagutfűában (pliocénkori), 8 drb. növénylyonomatot (piocénkori) 4 drb. barna vasérczet, 1 drb. szürke és 1 drb. sárga vasérczet, Dougepatakából való agyagos márgával aluuitos trachyt tuffát por és kőalakban (pliocénkori), kagylógyűlékos tuffát (diluvialis képződmény) és 2 drb. oxydált vasérczet ajánlékozott. Fogadják nevezott adakozt ezou adományként a Tanszermuzum nevében köszönetet. Chalupka Rozád, oszt. oluók.

Kivonat a hiv. lapból. Sertésvész megszűnt Fiafalva községhen. — Bivalyvész megszűnt Városfalva községhen. — Voszteség megszűnt Szentgyótrázasfalva községhen. — Sertésvész fellépett szórványosan Oklánd községhen, járványosan Homoródszentpétoron, Székedobó és Kisbaczon községhen. — Sertésorbanéz fellépett szórványosan Alsóboldogfalva községhen, járványosan Kadács, Magyarfelek, Szederjos, Kissolymos és Székelylengyelfalva községhen. — Bivalyvezéz fellépett szórványosan Abásfalva községhen. — Lépféne fellépett szórványosan Korond és Felsőrákos községek szarvasmarha állományában. — Voszteség fellépett szórványosan Abásfalva közsé szarvasmarha állományában.

Pesti Hírlap. A legelterjedtebb politikai napilap a Pesti Hírlap, amelyről tehát joggal mondhatu el, hogy legkedvesebb lapja a közönségnek. Három évtized óta hirdeti a szinmagyar radikális nemzeti politikát, teljesen függetlenül pártoktól és kormányoktól. Nagy elterjedését első sorban enuek köszöneti. De ezefelől annak is, hogy mint a legnagyobb magyar napilap oly változatos tartalommal jelenik meg napokként, amely magában alkalmas a magyar közönség fokozottabban érdeklődéséek felkeltésére. E tekintetbe a „Pesti Hírlap” nem riad vissza sem szellemi munkától, sem a legmesszebbmőő anyagi áldozatoktól, az lévén czéjja, hogy egy oly ispot adjon olvasó kezébe, mely egy irodalmi, mint laptechnikai szempontból a legmagasabb igényeket is kielégítte. A július 1-én kezdődő új évfolygában két nagyon érdekesítő regény fog a Pesti Hírlapban megjelenni; sport-és akk. rovata, valamint elismer. mint kiadóegyszeresített hivatal, lehetőleg még bővebb lesz, tavirati tudósításai a világ összes nagyobb eseményeit azonnal közli; az Esti Levél, Szerkesztői úzenetek, Kis Komédiák és vegyesek rovata régi kedvence az olvasóközönségnek és fő vonzereje a lapnak. A Pesti Hírlap előfizetési ára negyedévre 7 korona, 2 hóra 4 korona 80 fillér, egy hóra 2 korona 40 f. A Divat-Szalonnal együtt negyedévre 9 K. A kiadóhivatal címe: Budapest, V., Vaczi-körút 78.

Színházi hét.

Egy két nap és talán örökre, de legalább is hosszú, nagyon hosszú időre bucsút veszünk színtársulatunktól, melylyel egészében három év alatt alkalma volt a közönségnek összebarátkozni, egynek-melyikét őszinte rokonszenvű, szeretetűbe fogadni. Tbalia papjai és paposai elmennek új házába, új dícsőséget, régi ambícióval aratni, s üresen maradt helyüket itt hogy kifoglálja el, a lesz-e a jövővenyöknek erejük, tehetségök a közönség szimpátiáját is átörökölni: mind olyan kérdések, melyre választ kisse adhat. Tény az, hogy Leves Béla az alatt a három év alatt, melyot e kerületben eltöltött, méltán érdemelte ki az elismerést, mivel általában véve mindeha igyekezett képezte előadásait művészi nívou tartani, s társulatának tagjait is ez a tudat hatotta át. A társulat még 3—4 előadást tart, s aztán elmegy Szatmárra, a melynek színházát elnyerte Heves, s így mi ez alkalommal utósor foglalkozunk e helyen vele, azon obajuknak adva kifejezést, hogy új városában olyan rokon szívet találjon, milyent itt elhagy.

Huszdikán, szombaton, *Josette kisasszony, a feleségem*, vigjátékot adták. A mig a Nincs elvámolni valójában a kisasszony-feleség a férj hibájából nem szabadul meg egy ideig loányágától, addig Josette kisasszony azért nem vész el még a házasságban sem, mert a két házastárs előre megállapodik abban, hogy mig a világ előtt férj és feleség lesz, a valóságban nem vonja le ennek az állapotnak konzekvenciáit, vagyis a házaspár megmarad a harmadik felvonás végéig keresztapának és keresztanyának. Szóval a darab arról bizonyít, hogy a francia szerzők szellemessége csak a pornográfia trázása talajából hajta színes virágait; s melyet illedelmesebbok, a vidámságuk, az öméségük, az invenziójuk ia bágyadtabb és fakóbb. És a közönség mégis elég jól mulatott, mert szíveseink játékkal sok olyan-mit vittok a darabba, amivel a szerzők takarékoskodtak: frissiséget, mulatságot, színt. *Fodor*, mint kor-otapa kiváló jó volt, Josette szerepében mintha *Várady Jolán* is több melegéget vitt volna, kacser és kedves volt. *Rónai, Petyó, Aitner Ilka Sipes, Seécsi Emma* mind mind részógnáltak az elismerésre.

Vasárnap délután *Aranyvirág* ment *Szendével* és *Balla Mariskával* a két főszerepben, mig este Bayer-

lein hatalmas drámája. A *Tukarodó* volt műsoron. Vontottan kedvetlenül ment a darab. A Klárka szerepéde Várady betegsége folytán *Balla Mariuka* ugrott be. Hiábán volt *Ballának, Petyódynek* (Ormen-ter), *Fodorinak* (Lauflin), *Siposnak* (Hulbig) és *Szendének* minden igyekezete, nyári bágyadtág fokudte meg a ködlyekét, mely természetesen hamarosan átragadt a nőzöterre is. Hétfán zónaelőadásban *János vitéz* ment. Kedden megjelentés érte a színházjárók egy részét, amonyiben a kitűzött. Az aszony helyett, *Nincs elvámolni valója* című francia diazódásógot adták. *Fodor Ozkár* a férj pechos szerepét jökdévol, gondos játékkal mutatta be. *Seécsi Emma* (a feleség) játéka, pezsőg-élenk volt, ki már imémetlen megmutatta, hogy bizonyággal viszi a nohozobb szerepeket. Teljes illuziót tudott kelteni alakításával, melylyel hiven tüközto vissza az ideálisan szorető, naiv szonyot. *Aitner Ilka, Rónai, Petyódy* természetesen hozjárultak, hogy a aikor teljes legyen.

Szerdán, Bernatoin színművo, *Sámson* ment egész ház előtt. Sámson, illoéleg Brachard Zsakit, *Petyódy* játszotta roppant jellemzetesen, melloéte *Várady Jolán* a feleség lehetetlen szerepében elveszett, mit betegsége nek tudok be. *Fodor* a szeretőt élesen szinozte, bravuros alakítást nyújtott. *Gömöry Vilma* nak tulajdonképen csak most volt alkalma képességét bemutatni a Kithford Grace szerepében és meg lehet a sikerrel ölégedve, melyet a közönségnél kiváltott; osztatlan tetszés kísérte játékát. *Aitner Ilka* (márkiné) aikerét a legobnobilisab eszközökkel érte el. *Somogyi* (márki) jó volt. Somogyiban határozott tehetség van a genre-alkításokhoz. Nem egyszerű komikus; az ő művészirozott játékában mély karakterizátika rejlik. *Sipos* sok kedvességgel mutatta be a Maximil bohém szerepét. — Csütörtökön *Balla Mariska* jutalomjátékaként *A babát* adták. A czimszerepben bonáségteljes meleg előadásában a közönség zívéhez férközött, mely valósággal ünnepele a kedves primadonnát. Hangja tisztán, üden csengett, megjelenésben és hangban is a legteljesebb illuziót keltette; mély bensőséggel játszotta Alicet, a megtösteült grácia volt. Igén kedves partnere volt *Seécsi Emma* (Lancelot), mig *Somogyi* Hilarius mester, *Rónai, Boda, Szende, Sipos* szintén sok jó kedvet hoztak a színpadra.

Pénteken *Fodor* jutalomjátékaként *A ördög* volt műsoron. *Fodor* a czimszerepben élők, cselekvés és mozgalmas művészetét érvényesítette; fölötte állt az egész környezetnek, biztonszággal, izéssel játszott. *Jolán Gömöry* Vilma volt, és játékának könyvedségével határozottan meglepett. A szemtelen Elizát *Várady Jolán* nem elég szemtelenül, szóval nem eléggé temperamentusan játszotta; betegsége szolgáljon menteségül. *János* szerepe *Siposnál* volt és ne vegye rossz névön, ha azt mondjuk, hogy nem találta el a kellő bizonyágot, a mely ehhez a passzív szerephez szükségesletik. A modell epizódját *Hajnal Ilonka* természetesen viselkedése tette jelentősé. Az ősszjáték jó volt, azonban a második felvonásbeli etély alakjai hatottak bántólag.

Tegnap este *A szobalány* ment, ma délután *Kukoricza Jónást*, este *A helyar kenődjét* adják. Hétfőn zónában *Petyódy Sándor* 35 éves szinészi jubileuma alkalmával *A tanítónő* kerül színe, kedden *Somogyi* jutalomjátéka, *A zsidó honvél*. Szerdán utolsó előadás *Dr. Ferenczyné Tibor Lóri* fellépettél *Varás-keringő*.

Szerkesztői üzenetek.

O. K. A villamos világítását a képviselőtestület még nem vette át.
G. L. Eled. Következő számban közöljük

Kiadja Becsek D. Fia könyvnyomdája:

NYILTÉR.*

Egészen új tömönyag, melyot küöbösen az első fogakba kell alkalmazni, mert a porcellán töméseket is felülmúlja! A fogban fel nem ismerhető. Epen olyan fénye van, mint a fogzomancnak. **Rendkívül tartós. Egy tömés ára 6 korona.** Olyan fog tömése, mely még nem fáj, egy ülésben elvégezhető. **Lejogakba nem alkalmazható.**

Dr. Kovács Géza, Székelykeresztur.

Sz. 321—1908. végrh.

Árverési hirdetemény.

Alulírott bíróságí végrehajto az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezenel közbírré teszi, hogy a székelyudvarhelyi kir. törvényszéknek 1908. évi 1615/p. sz. végzése következtében dr. Koczk Károly ügyvéd által képvisélt olaszleleki takarékp. javára Sándor András és t. honorádművészi lakós ellen 140 kor. s jár. erejéig 1908. évi ápril hó 6-án foganatosított kielégítési kielégítési végrehajtás utján lefoglalt és 720 koronára becűelt követező ingóságok, u. m.: I. Barra Sándornál 2 ló, II. Kenyeres Andrásnál 3 szekér, III. Sándor Andrásnál 2 tehén nyilvános árverésen eladandak.

Mely árverésnek az oklándi kir. járásbírósig 1908. évi V. 120/3. sz. végzése folytán 145 kor. tőkekövetele, ennek 1908. évi február hó 25-ik napjától járó 1/3-ya váltódíj és eddig összesen 210 kor. bíróság már megalkapított költségei erejéig Honorádművészen alpereseknél 1908. évi július 3-ik napjának d. e. 9 órája határidőül kitűzetik és abhoz a vonni szándékozók ezenel oly megjegyzéssel hi-

vatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. § ai értelmében késpénzfizetés mellett, a legtöbbet igénylőknek, szükség esetén becsőron alul is el fognak adni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, azon árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Okládon, 1908. évi június hó 20-án.

Polák Ignác, kir. bir. végrehajtó

4124—1908. ügysz.

v. t.

Ertesítés.

Marosvásárhelyi szab. kir. város felsőbb leányiskolája a jövő 1908—9. tanévben az I., II., V. és VI. osztályllyal fog megnyitni.

A felvételi felvételek a következők:

Az I. osztályba oly 9—10 életévűket betöltött leányok vétetnek fel, kik az elemi iskola IV. osztályát sikeresen végezték s erről bizonyítványt mutatnak fel, vagy ha bizonyítványt felmutatni nem tudnak, megfelelő eredménnyel felvételi vizsgát tesznek.

A II., V. és VI. osztályba oly tanulók vétetnek fel, kik valamely felsőbb leányiskola I. illetve IV. és V. osztályának sikeres elvégzését tanúsító állam érvényes bizonyítványt tudnak felmutatni; azok, kik hasonló foku, de más jellegű iskolából akarnak a II., illetve V. és VI. osztályba lépni, a különbözeti tárgyakból felvételi vizsgát tartoznak tenni s csak ennek eredményes lotétele esetén vétetnek fel az említett osztályokba.

A felvételi vizsgák díjmentesek.

A II., V. és VI. osztályba felvétetnek továbbá azok is, kik a polgári leányiskola I., IV. és V. osztályát jó sikerrel végezték s erről bizonyítványt mutatnak fel; továbbá mindazok, kik a felsőbb leányiskola I., IV. és V. osztályaira előirt tárgyakból szabályszerű magánvizsgálatot tesznek. Ezen magánvizsgálatok lebonyolítására a felsőbb leányiskolák miniszteri biztosához címzett s a felsőbb leányiskola igazgatóságánál beadandó folyamodványban engedélyt kell kérni. A magánvizsgálatokért a szabályzatban előirt díjak (60—10) fizetendők.

A felvételi és magánvizsgálatok június 28-án és augusztus 31-én tartatnak.

A felvételt már ezen iskolai év befejeztekor lehet folyamodni s az igazgatóság folyó év június 15-ig jelentkezőket előjegyzésbe veszi.

Minden tanuló évenként beiratási díjban 5 koronát, könyvtár díjban 2 koronát és az országos tanítói nyugdíj intézethez való hozzájárulás fejében 6 koronát, ifjúsági segélyalapra 2 koronát tartozik fizetni.

Az évi tandíj összege 60 korona, mely félévenként, évenyenként vagy havonként előre fizetendő.

Tanárok, tanítók, lelkészek, továbbá Marosvásárhelyi szab. kir. város szolgálatában álló egyének gyermekei tandíjmentesek, állami és idegen törvényhatósági alkalmazottak gyermekei féltandíjat fizetnek.

A rendes beiratás szeptember 1—3. napján történik; az iskolai év szeptember 5-én nyitattik meg, a rendes tanítás pedig szeptember 7-én veszi kezdetét.

Megjegyeztetik, hogy a német és francia nyelv az I. osztálytól kezdve kötelező.

Rendkívüli tárgyaknak, mint pl. angol, olasz és latin nyelvnek, festésnek stb. tanításáról a városi tanács szivesen gondoskodik, ha ezekre a tanulók kellő számban jelentkeznek.

Végül a vidéken lakó szülők és gyámok figyelemre méltó, hogy gyermekeik illetve gyámoltjaik elhelyezése iránt az igazgatóságot idejekorán, legkésőbb azonban folyó év augusztus 1-ig keressék meg, az igazgatóság a gyermekek elhelyezéséről is kellő körültekintéssel gondoskodni fog.

Addig is míg a felsőbb leányiskola és az ezzel egybekötendő internátus részére megfelelő új épület emeltetnék, a városi tanács az esetre, ha a vidéki és internátusban elhelyezést óhajtó tanulók száma a huzsanótól eléri, ideiglenes internátus beállításáról, annak kellő vezetéséről, a növendékek hatályos felügyeletéről és ellátásáról gondoskodni fog.

Egyebekben minden, a felsőbb leányiskolára vonatkozó bővebb felvilágosítást a leányiskola igazgatósága adja meg.

Marosvásárhelyi szab. kir. város tanácsának, 1908. évi május hó 30-án tartott üléséből.

Dr. Bernády György s. k.,
polgármester.

Eladó ház.

Rózsa-u. 8. sz. ház, mely áll 3 szoba, konyha, pincze, kert és minden hozzártartozókból

örök áron eladó. Értekezni lehet VALÁDY SADORNEVAL Kossuth-u. 1.

Egy, esetleg használt, de üzemképes, jó karban levő, cséplésre alkalmas széniszívó **gázmotor** megvételre kerestetik.

Czím megtudható a kiadóhivatalban.

A szombatfalvi vámmal szemben, közvetlenül az aszfalt mellett 200—400 kvöl területű **háztelkek** eladók. — Részletes felvilágosítást ad Dr Szöllösi Ödön ügyvéd.

Komoród-fürdő vendégeinek figyelmébe

GYARMATHY ÁKOS fűszerkereskedő **Julius 1-ével** Komoród-fürdőre kocsijáratot állít be mely hetenkint 2—3-szor fog közlekedni. A t. fürdővendégek megbízásait, utasításait a legnagyobb pontossággal teljesíti.

Az egyetlen igazság.

Az ORBÁN, NAGY és TAMÁS-féle cipők több eleganciát kölcsönöznek.

310—908. szám.

Hirdetmény.

A székelyudvarhelyi m. kir. állami kő- és agyagipari szakiskola felügyelő-bizottsága, a tanulók élelmezésére ezennel zárt ajánlati versenytárgyalást hirdet a következő feltételek mellett:

1. A szakiskolánál 45—50 tanuló élelmezéssel látandó el (részletes étlap az igazgatói irodában megtekinthető).
2. Az ételek kiszolgáltatása 1908. évi szeptember hó 1-én kezdődik és tart 11 hónapig keresztül, vagyis július hó 31-ig.
3. Az élelmezési díjak (II. és III. fok) bélyeges nyugta ellenében, havi utólagos részletekben fizetendők ki.
4. A zárt ajánlatok lepecsételve és az intézet igazgatóságának czimezve, legkésőbb folyó évi **július 20-án** d. e. 10 óráig nyújtandók be. Az írásbeli ajánlatban az élelmezés ára fejenként és havonként számokkal és betűkkel pontosan beirandó s az ajánlattevő által aláírandó. A zárt ajánlathoz 400 K (négy száz korona) bányatpénz készpénzben, vagy ovadékképes értékpapirokban csatolandó, mely összeg az élelmezés biztosítására, a szerződés aláírásakor 800 K. (nyolcz száz koronára) lesz kiegészítendő.
5. A versenytárgyalás 1908. évi **július hó 20-án** d. e. 10 órakor tartatik meg, az iskola igazgatói irodában, mely alkalommal az élelmezés három egymásutáni évre (vagyis 1911-ig) adatik ki és az e tárgyban szerződés nyomban meg is köttetik. A felügyelő-bizottság fenntartja magának a jogot arra nézve, hogy a pályázók között, az ajánlattevők által a meghatározandó árakra való tekintet nélkül választhasson.
6. A főzéshez való helyiséget és takaréki tüzhelyet az iskola élelmezőnek rendelkezésére bocsátja. A főzéshez szükséges tüzfát, valamint a szükségeslendő konyhai felszerelést élelmező saját költségén köteles beszerezni.

Székelyudvarhely, 1808. évi június hóban.

A felügyelő-bizottság.

Kengerműmalom megnyitás!

Értesitem a m. t. örlető közönséget, hogy a vasuti állomással szemben **Bethlen-u. és Bálint-u. sarkán**

saját telken levő **műmalomomat** modern amerikai gépekkel, a mai kor kívánalmainak teljesen megfelelően **május hó 27-ikén**

megnyitottam. — Automatikussal műmalomban mindenféle gabona örültetik. *A bizza tisztábban ott-hon fűlősleges, mivel a legúszkonebb búzát is a legtakarékosabban kiteszteltje* miután a liszt erősebb és világosabb színt nyer. Minden t. örlető közönség b. tudomására hozom, hogy a műmalomban készülő liszt fellüben szaporul az örletés után ennel fogva a t. örlető közönség kívánásának a többfele lisztnek és az örletési zavarok kiküszöbölésé vegett úres zsakkokkal is rendelkezek. Biztoaltom előre is az igen t. örlető közönséget, hogy az általam előállított örlemennyel valamint *üzteségség vámalolás tekintetében meg lesz elégedve* — Szives pártfogást és támogatást kér tisztelettel

ÁGOSTON BÉLA, műmalom tulajdonos.

A gabona neműek be- és hazaszállítására t. örletők részére fogatot tartok

Gabonavételi hirdetmény

Szives tudomására adom a t. termelő közönségnek, hogy műmalomban szép tiszta búzát bármikor és bármely kis- vagy nagymennyiségben az elmult keddi heti piaczi árban megveszem. Ezáltal a t. örlető közönségnek azon előnyt óhajtom nyújtani, hogy ne kelljen eladó gabonájával a piacra való hozás által külön időt vesztegetni, hanem amikor örültetni jön, nálam eladó búzáját is értékesíthesse, a miáltal sok időt és pénzt takaríthat meg. — Tisztelettel

FÁBIÁN JÓZSEF örlető és műmalom tulajdonos